

Lezingencyclus 2016

De Werkgroep Geschiedenis en Cultuur organiseert in het voorjaar van 2016 een cyclus van vijf lezingen in Utrecht. Het thema is dit jaar:

Kloosters, broederschappen en gastvrijheid; hun betekenis voor de pelgrim

De lezingen worden gehouden op 20 januari, 3 en 17 februari en 2 en 16 maart 2016 steeds stipt van 19:00 tot 21:00 uur in het Instituto Cervantes in Utrecht.

Een korte algemene inleiding over het thema van de lezingencyclus volgt met daarna een korte inleiding per lezing en enige bijzonderheden over de inleider.

Kloosters en broederschappen waren voor de pelgrim in vroegere tijden van grote betekenis: ze fungeerden als opvangvoorziening, als plek om op verhaal te komen en als oord van zorg. Heden ten dage is hun aantal ver in de minderheid vergeleken met de vele andere opvang- en overnachtingsmogelijkheden. Zichtbaarheid en invloed van kloosterordes en broederschappen – in Spanje zijn ze er nog – zijn ontegenzeggelijk minder geworden. Niettemin blijft hun aantrekkingskracht groot, vanwege hun historische betekenis, hun soms imposante gebouwen, maar ook vanwege hun hedendaagse vormen van bezinning en spiritualiteit, niet zelden gebaseerd op een moderne interpretatie van de Regel van Benedictus.

In een vijftal lezingen laten eminente sprekers hun licht schijnen over de betekenis van kloosters, broederschappen en het thema gastvrijheid, in vroegere en huidige tijden.

Woensdag 20 januari

Kloosterordes en kloosterleven in de middeleeuwen

Peter Raedts, docent kerkgeschiedenis en emeritus hoogleraar middeleeuwse geschiedenis aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Diens boek *De Ontdekking van de Middeleeuwen* werd in 2011 genomineerd voor de Libris Geschiedenis Prijs.

Peter Raedts zal spreken over het kloosterleven zoals zich dat in de christelijke cultuur van West-Europa door de eeuwen heen heeft ontwikkeld. Zowel de overeenkomsten als de verschillen tussen de kloosterordes komen aan de orde. Vanaf de 10^e tot en met de 13^e eeuw gaven de Benedictijnen, de Cisterciënzers en de Kartuziers de toon aan. Ze waren – en zijn – in essentie gericht op een *vita contemplativa*: een samengaan van gebed en handenarbeid, van ‘*ora et labora*’.

Toen in de loop van de 12^e eeuw de economie opbloede, de bevolking toenam en de steden groeiden, werd het religieuze landschap verrijkt met nieuwe kloosterorden: de Franciscanen en de Dominicanen. Hun doelstelling was niet contemplatief, maar actief, gericht op zielzorg en geloofsverkondiging: de *vita apostolica*.

...lees [verder](#)

Woensdag 3 februari

Gastvrijheid en de regel van Benedictus

Gerard Mathijssen, geboren te Weert (1937), trad in 1958 in bij de St. Paulusabdij te Oosterhout. Na zijn monastieke vorming daar en een theologiestudie in Oosterhout, Egmond en Tilburg studeerde hij van 1967-1970 aan het Orientale te Rome theologie van Het Christelijke Oosten en aan de Vaticaanse bibliotheek bibliotheekeconomie. In 1978 kwam hij naar Egmond waar hij vanaf 1981 Overste is.

Abt Gerard Mathijssen van de Benedictijner St. Adelbertabdij te Egmond-Binnen zal spreken over de gastvrijheid in de Regel van Benedictus. Deze levensregel kan een bron zijn van levensélan, levensoriëntatie en levensstijl buiten de muren van het klooster. Zo kunnen de monastieke geloften worden toegepast in de hedendaagse samenleving zoals: orde en

flexibiliteit, de kunst van het aandachtig luisteren en het voortdurend werken aan het verbeteren van de levensstijl.

In de voordracht geeft hij in vogelvlucht een schets van de ontwikkeling van de Orde van de Benedictijnen, met name in Nederland. Welke betekenis heeft een abdij nog in deze tijd?

...lees [verder](#)

Woensdag 17 februari

Broederschappen en gasthuizen in de middeleeuwen

Paul Trio is hoogleraar middeleeuwse geschiedenis aan de K.U. Leuven en doceert er onder meer kerk- en cultuurgeschiedenis van de middeleeuwen. Zijn onderzoek spitst zich toe op de domeinen van de volksreligie (schenkingen, bedevaarten, processies, dodenherdenking, etc.), corporaties, reguliere en seculiere (semi-) kerkelijke instellingen en hun bewoners, studie en opleiding, armen- en ziekenzorg en het dagelijks stedelijk leven. Hij publiceerde o.a. over abdijen en kloosters, broederschappen, stadsbesturen, armenzorg en de inplanting van bedelorden en begijnen.

Paul Trio zal ingaan op de opkomst en teloorgang van de (Jacobus-) broederschappen tegen de achtergrond van veranderende maatschappelijke verhoudingen.

...lees [verder](#)

Woensdag 2 maart

De architectuur van het klooster

Kees van der Ploeg, architectuurhistoricus en verbonden aan de universiteiten Groningen en Nijmegen promoveerde op het proefschrift *Art, architecture and liturgy; Siena Cathedral in the Middle Ages*. Zijn onderzoek richt zich op de kunst en architectuur van de middeleeuwen. Hij is één van de auteurs van het boek *De middeleeuwse kloostergeschiedenis van de Nederlanden*.

Kees van der Ploeg zal ingaan op de architectuur van het klooster: naar gelang de religieuze en spirituele opvatting van de kloosterorde zijn er verschillen en overeenkomsten in de kloosterarchitectuur aan te wijzen. Rondom een vaste kern van kerk, kloostergang, kapittelzaal, refter en dormitorium wordt een wisselende reeks nutsvoorzieningen ingericht, zoals boerderijen en werkplaatsen. In de twaalfde eeuw ontwikkelen de Cisterciënzers een eigen variant van het klooster, vaak direct herkenbaar aan de bijna mathematische aanleg. De kloostercomplexen van de bedelorden zijn meestal compacter van opzet, omdat ze gewoonlijk in dicht bebouwde steden staan.

...lees [verder](#)

Woensdag 16 maart

De Abdij van Conques: een feest voor de pelgrim

Joost Jansen, Norbertijn van de Abdij van Berne, pastor, theoloog en broederassistent in Conques. Meer dan 25 jaar is Joost Jansen op de fiets langs de vele pelgrimsoorden in Europa getrokken. Natuurlijk ook naar Santiago de Compostela. Velen heeft hij ontmoet. Hij heeft hun en zijn ervaringen gedeeld. De laatste jaren is hij geregeld in Conques waar de Norbertijnenpriorij aldaar duizenden pelgrims gastvrij ontvangt en hen nabij is. Joost Jansen deelt in hun leven. Hij luistert naar wat hen bezielt.

Joost Jansen zal hetgeen hij hoorde en ervaarde met u delen en in het bijzonder ingaan op de betekenis van Conques voor de hedendaagse pelgrim.

...lees verder